

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GERHARD REISCHL
ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1982¹

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Οι τρεις υποθέσεις με τις οποίες πρόκειται να ασχοληθώ αναφέρονται στη νομιμότητα έναντι των διατάξεων της GATT του ιταλικού τέλους διοικητικών υπηρεσιών — κατά το μέτρο που το τέλος αυτό επιβλήθηκε στις εισαγωγές προελεύσεως χωρών μελών της GATT.

Το τέλος αυτό θεσπίστηκε με το νόμο 330 της 15ης Ιουνίου 1950 και επιβαλλόταν σε όλες τις εισαγωγές με βάση συντελεστή 0,50 % επί της αξίας του εμπορεύματος. Όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο των άλλων προϊόντων εκτός από τα γεωργικά — για τα τελευταία αυτά προϊόντα ίσχυαν ειδικές διατάξεις περί οργανώσεως αγορών — η Επιτροπή όρισε με την οδηγία της 68/31/ΕΟΚ, της 22ας Δεκεμβρίου 1967 (ΑΒΙ. L 12 της 16ης Ιανουαρίου 1968, σελίδα 8), ότι το τέλος αυτό έπρεπε να μειωθεί σταδιακά και να καταργηθεί πριν από την 1η Ιουλίου 1968, δηλαδή την ημερομηνία κατά την οποία όλοι οι ενδοκοινοτικοί δασμοί έπρεπε να καταργηθούν βάσει της αποκαλούμενης αποφάσεως επιταχύνσεως. Η διάταξη αυτή θασιζόταν στο άρθρο 13, παράγραφος 2, της συνθήκης ΕΟΚ, εφόσον το τέλος αυτό είχε θεωρηθεί ως επιδάρυνση ισοδύναμου αποτελέσματος προς εισαγωγικούς δασμούς.

Επειδή η Ιταλική Δημοκρατία δεν εξεπλήρωσε εμπρόθεσμα την υποχρέωση αυτή, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία του άρθρου 169 της συνθήκης ΕΟΚ (βλέπε υπόθεση 8/70²). Αργότερα και κατόπιν προδι-

καστικού ερωτήματος (υπόθεση 33/70³), το Δικαστήριο έκρινε ότι — προκειμένου για το ενδοκοινοτικό εμπόριο — οι πολίτες είχαν από την 1η Ιουλίου 1968 αξίωση να μην τους επιβάλλονται αυτές οι επιβαρύνσεις ισοδύναμου αποτελέσματος προς εισαγωγικούς δασμούς· η αξίωση αυτή προέκυπτε από τα άρθρα 9 και 13 της συνθήκης ΕΟΚ, την απόφαση επιταχύνσεως της 26ης Ιουλίου 1966, που έχει ήδη αναφερθεί, καθώς και από την οδηγία της Επιτροπής, που και αυτή έχει ήδη αναφερθεί.

Το επίδικο τέλος καταργήθηκε στις 24 Ιουνίου 1971 με ιταλικό νόμο. Όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ο νόμος προέβλεπε αναδρομική ισχύ από 30 Ιουνίου 1968· για τις εισαγωγές προελεύσεως τρίτων χωρών, η ημέρα ενάρξεως της ουσιαστικής ισχύος ήταν η ημέρα ενάρξεως της τυπικής ισχύος του νόμου (1η Αυγούστου 1971).

Σύμφωνα με ορισμένους εισαγωγείς — τους αναιρεσιδίλητους στην κύρια δίκη — η λύση αυτή δεν είναι ικανοποιητική όσον αφορά το τελευταίο σημείο, εφόσον πρόκειται για εισαγωγές προελεύσεως χωρών μελών της GATT. Σχετικώς, αναφέρονται στην επί σειρά ετών νομολογία του ιταλικού Corte di cassazione, κατά την οποία οι διατάξεις της GATT δημιούργησαν δικαιώματα για τους πολίτες από την προσχώρηση της Ιταλίας στη συμφωνία αυτή (πρβλ. το πρωτόκολλο του Annecy, της 10ης Οκτωβρίου 1949, και το νόμο κυρώσεως του πρωτοκόλλου αυτού, της 5ης Απριλίου 1950). Γενικά, θεωρούν ότι από το προσώμιο της συμφωνίας GATT και ορισμένα άρθρα της συμφωνίας, κυρίως τα άρθρα II, VI και VIII, συνάγεται το συμπέρασμα ότι απαγορεύεται η δημιουργία νέων επιβαρύνσεων για όλα τα προϊόντα — είτε αυτά περιλαμβάνονται στους πίνακες

1 — Μετάφραση από τα γερμανικά.

2 — Απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 1970 στην υπόθεση 8/70, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, Slg. 1970, σ. 961.

3 — Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1970 στην υπόθεση 33/70, SpA SACE κατά υπουργείου οικονομικών της Ιταλικής Δημοκρατίας, Slg. 1970, σ. 1213.

παραχωρήσεων είτε όχι. Επί πλέον, αναφέρονται ειδικά στο άρθρο II, παράγραφος 1, περίπτωση 6, το οποίο ορίζει το εξής:

«Τα προϊόντα τα αναφερόμενα εις το πρώτον μέρος του πίνακος του αφορώντος εν των συμβαλλομένων μερών και τα οποία είναι προϊόντα του εδάφους ετέρων συμβαλλομένων μερών δέον όπως κατά την εισαγωγήν των εις το έδαφος όπερ αφορά ο πίναξ ούτος, λαμβανομένων υπ' όψιν των όρων και των ειδικών ρητρών αίτινες έχουσιν εν αυτώ θεσπισθεί, μη υποβάλλονται εις κυρίως ειπείν δασμούς υπερβαίνοντας τους εν τω πίνακι προβλεπομένους. Τα προϊόντα ταύτα απαλλάσσονται επίσης παντός ετέρου δασμού ή φόρου οιασδήποτε φύσεως επιβαλλομένων κατά την εισαγωγήν ή επ' ευκαιρία ταύτης, περιλαμβανομένων και των πάσης φύσεως φορολογιών αίτινες δαρύνουν την διεθνή μεταφοράν νομισματικών μέσων επί σκοπώ διακανονισμού των εισαγωγών, οίτινες υπερβαίνουν τους ισχύοντας κατά την χρονολογία της παρούσης Συμφωνίας ή και εκείνους οίτινες θα έδει να επιβληθώσι μεταγενεστέρως, συνεπεία αμέσου και δεσμευτικής διατάξεως της ισχυούσης κατά την χρονολογίαν ταύτην νομοθεσίας, εις το εισάγον έδαφος.»

Κατά την άποψή τους, από αυτό συνάγεται ότι απαγορεύεται η αύξηση των εισαγωγικών δασμών για όλα τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στους πίνακες παραχωρήσεων, όπως μάλιστα αυτοί ίσχυαν κατά το πρωτόκολλο του Annecy, το οποίο προσαρτήθηκε στον ιταλικό πίνακα παραχωρήσεων XXVII. Κατ' αυτούς, το ίδιο επίσης ισχύει και για τα επίδικα προϊόντα τα οποία περιελήφθησαν για πρώτη φορά σε εθνικούς πίνακες παραχωρήσεων αργότερα, όπως στον πίνακα του πρωτοκόλλου του Torquay, που κυρώθηκε με τον ιταλικό νόμο της 25ης Οκτωβρίου 1951, και στον πίνακα του πρωτοκόλλου της Γενεύης, που κυρώθηκε με τον ιταλικό νόμο της 2ας Ιανουαρίου 1958, ή ακόμα για τα προϊόντα που περιελήφθησαν αργότερα στον πίνακα XL-EOK, τον οποίο διαπραγματεύθηκαν από κοινού η Κοινότητα και τα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων του «γύρου Dillon» το 1960/61 (έλεπε την

απόφαση του Συμβουλίου της 3ης Ιουλίου 1962 και το πρωτόκολλο της 16ης Ιουλίου 1962) και ο οποίος τροποποιήθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις του «γύρου Kennedy» του 1964-1967 (έλεπε πρωτόκολλο της Γενεύης της 30ής Ιουνίου 1967 και την απόφαση 68/411 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1967 — ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 71).

Στο πλαίσιο αυτό ασκήθηκαν οι τρεις αγωγές, με τις οποίες ζητείται από την ιταλική διοίκηση δημόσιων οικονομικών η απόδοση των τελών διοικητικών υπηρεσιών που είχαν καταβληθεί.

1. Στην πρώτη υπόθεση, πρόκειται για εισαγωγές αργού πετρελαίου και ασφαλτώδους σχιστολίθου που πραγματοποιήθηκαν μεταξύ Ιουλίου 1964 και Δεκεμβρίου 1967 από το Κουβέιτ, χώρα μέλος της GATT. Σχετικώς δεν είναι εξακριβώμενο αν το εμπόρευμα περιλαμβανόταν ήδη στον ιταλικό πίνακα παραχωρήσεων XXVII, πράγμα που ισχυρίζεται η SPI και αμφισβητούν η ιταλική κυβέρνηση και η Επιτροπή, ούτε αν περιλαμβάνεται στον πίνακα παραχωρήσεων XL-EOK, όπως ισχυρίζεται η ιταλική κυβέρνηση και αμφισβητεί η Επιτροπή.

2. Στη δεύτερη υπόθεση, πρόκειται για εισαγωγές διαφόρων προϊόντων μεταξύ 1965 και 1971, προελεύσεως χωρών μελών της GATT. Επί του σημείου αυτού, το παραπέραμπον δικαστήριο διαπίστωσε ότι — αντίθετα από τους ισχυρισμούς του εισαγωγέα — τα εμπορεύματα αυτά δεν περιλαμβάνονταν στον αρχικό ιταλικό πίνακα παραχωρήσεων XXVII, αλλά αντίθετα — όπως επιβεβαιώνεται και από την Επιτροπή — περιελήφθησαν για πρώτη φορά στον πίνακα αυτό δάσει του πρωτοκόλλου του Torquay. Έχει επίσης αποδειχτεί ότι όλα σχεδόν τα εμπορεύματα περιλαμβάνονταν στον πίνακα XL-EOK, όπως αυτός διαμορφώθηκε τόσο κατά το «γύρο Dillon» όσο και κατά το «γύρο Kennedy».

3. Τέλος, στην τρίτη υπόθεση πρόκειται για εισαγωγές, μεταξύ Οκτωβρίου και Δεκεμβρίου 1963, διαφόρων εμπορευμάτων προελεύσεως χωρών μελών της GATT. Και

στην περίπτωση αυτή το παραπέμπον δικαστήριο δέχτηκε — αντίθετα από ό,τι ισχυρίζεται ο εισαγωγέας — ότι τα επίδικα προϊόντα δεν περιλαμβάνονταν στον αρχικό ιταλικό πίνακα παραχωρήσεων XXVII — πράγμα που κατά την Επιτροπή δεν είναι πάντως ακριβές για *ένα* από τα προϊόντα αυτά· αντίθετα, τα εμπορεύματα αυτά προστέθηκαν στον εν λόγω πίνακα εν μέρει βάσει του πρωτοκόλλου του Torquay και εν μέρει βάσει του πρωτοκόλλου της Γενεύης (1956). Όμως, και στην περίπτωση αυτή φαίνεται να έχει αποδειχτεί ότι όλα σχεδόν τα εμπορεύματα περιλαμβάνονται και στον πίνακα XL-EOK, όπως διαμορφώθηκε τόσο κατά το «γύρο Dillon» όσο και κατά το «γύρο Kennedy».

Η διοίκηση δημόσιων οικονομικών, αναιρεσείουσα, προβάλλει την άποψη ότι, για τα προϊόντα που περιελήφθησαν για πρώτη φορά στους πίνακες οι οποίοι καταρτίστηκαν *μετά* τον αρχικό πίνακα XXVII, το ύψος της φορολογικής επιβαρύνσεως που πρέπει να ληφθεί ως σημείο αναφοράς είναι εκείνο που υπήρχε κατά την κατάρτιση των *νέων πινάκων*. Επομένως, η θέσπιση του τέλους διοικητικών υπηρεσιών το 1950 δεν μπορεί να θεωρηθεί απαγορευμένη αύξηση των εισαγωγικών φόρων, κυρίως σε σχέση με την παγίωση που είχε επιτευχθεί κατά το «γύρο Dillon». Κατά συνέπεια, η απόδοση του τέλους αυτού αποφασίστηκε μόνο για τα προϊόντα τα οποία είχαν περιληφθεί εξ αρχής στον *αρχικό* ιταλικό πίνακα παραχωρήσεων XXVII, και όχι για τα προϊόντα για τα οποία οι παραχωρήσεις είχαν χορηγηθεί για πρώτη φορά με τον πίνακα XL-EOK.

Πάντως τα δικαστήρια που εκδίκασαν τις υποθέσεις αυτές δέχθηκαν στο σύνολό τους τις αγωγές αποδόσεως των τελών, όπως φαίνεται από τις αποφάσεις του Corte d'appello της Γένοβας, της 26ης Ιανουαρίου 1979 (πρώτη υπόθεση) και της 28ης Οκτωβρίου 1977 (δεύτερη υπόθεση), καθώς και την απόφαση του Corte d'appello του Τουρίνου, της 25ης Φεβρουαρίου 1978 (τρίτη υπόθεση). Σχετικά έγινε δεκτό ότι ο κρίσιμος χρόνος για τον καθορισμό της φορολογικής επιβα-

ρύνσεως που δεν μπορούσε να αυξηθεί ήταν ο χρόνος προσχωρήσεως της Ιταλίας στην GATT (10 Οκτωβρίου 1949) και ότι ακούσε επίσης ότι τα επίδικα εμπορεύματα περιλαμβάνονταν στον πίνακα XL-EOK, αφού ο τελευταίος αυτός πίνακας αντικατέστησε τον πίνακα XXVIII.

Τότε η ιταλική διοίκηση δημόσιων οικονομικών άσκησε αναίρεση ενώπιον του Corte di cassazione. Δεδομένης της νομολογίας του Δικαστηρίου μας, το Corte di cassazione αντιμετώπιζε προφανώς και στις παρούσες υποθέσεις το πρόβλημα αν πρέπει να επιμείνει στη νομολογία του σχετικά με την απευθείας εφαρμογή των διατάξεων της GATT. Επίσης, αντιμετώπισε το πρόβλημα της ερμηνείας της συμφωνίας GATT όσον αφορά τη θέση που υποστήριξαν οι εισαγωγείς σχετικά με την απαγόρευση θεσπίσεως *νέων* επιβαρύνσεων και σχετικά με τον κρίσιμο χρόνο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά το άρθρο II της συμφωνίας GATT για την απαγόρευση της *αυξήσεως* των επιβαρύνσεων. Εξάλλου, αντιμετώπιζε ουσιαστικά και το πρόβλημα — όπως και στη διαδικασία που οδήγησε στην υπόθεση 266/81¹ — αν, και ενδεχομένως από τότε, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει τις διατάξεις της συμφωνίας GATT και τις πράξεις που έχουν εκδοθεί λόγω της συμφωνίας αυτής, δύναμει του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, ακόμα και αν δεν τίθεται ζήτημα κύρους κοινοτικών πράξεων.

Το Corte di cassazione, επομένως, με διατάξεις της 21ης Μαΐου 1981, αποφάσισε να αναβάλλει την έκδοση οριστικής αποφάσεως και να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως για τις τρεις υποθέσεις, επί των ακόλουθων ερωτημάτων:

A — Προκαταρκτικά: Αφού η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από τη συμφωνία

1 — Υπόθεση 266/81, Società italiana per l'oleodotto transalpino (SIOT) κατά ιταλικού υπουργείου οικονομικών και λοιπών — στην οποία επίσης ανέπτυξα προτάσεις.

GATT και έχει διαπραγματευτεί τις δασμολογικές παραχωρήσεις και τις παγιώσεις που αποφασίστηκαν στο πλαίσιο της εν λόγω συμφωνίας πριν από την 1η Ιουλίου 1968, οι διατάξεις της συμφωνίας, καθώς και οι πίνακες που αποτέλεσαν το αντικείμενο των διαπραγματεύσεων αυτών, περιλαμβάνονται στις πράξεις (σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως: από ποιο χρονικό σημείο και μέσα σε ποια όρια) για την ερμηνεία των οποίων το Δικαστήριο έχει προδικαστική αρμοδιότητα σύμφωνα με το άρθρο 177 της συνθήκης, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία ζητείται από τον εθνικό δικαστή να τις εφαρμόσει ή εν πάση περιπτώσει να τις ερμηνεύσει στο πλαίσιο σχέσεων μεταξύ ιδιωτών με σκοπό άσχετο προς την εκτίμηση του κύρους ή της ακυρότητας μιας κοινοτικής πράξεως;

B — Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα: Ποια αποτελέσματα (και αν είναι διαφορετικά σε κάθε χρονική περίοδο, με ποια χρονολογική σειρά) παράγονται στην έννομη τάξη της Κοινότητας και των κρατών μελών λόγω του γεγονότος ότι η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται στη συμφωνία GATT και έχει διαπραγματευτεί το νέο κοινό πίνακα XL-EOK; Ο εθνικός δικαστής συγκεκριμένα, προκειμένου να αντλήσει επιχειρήματα για την ερμηνεία ή και κανόνα για την εφαρμογή μεταγενέστερης εσωτερικής διατάξεως που υποτίθεται ότι αντιβαίνει προς τις διατάξεις της συμφωνίας GATT, πρέπει να θεωρήσει — τηρώντας την κατανομή αρμοδιοτήτων που καθορίζεται από το άρθρο 177 της συνθήκης — ότι η συμφωνία GATT, και ειδικότερα οι διατάξεις που μνημονεύονται στα επόμενα ερωτήματα, ισχύει στο επίπεδο της απλής διεθνούς υποχρεώσεως χωρίς να παράγει άμεσα αποτελέ-

σματα στην εσωτερική έννομη τάξη ή ότι παράγει εν προκειμένω αποτελέσματα εντός αυτής στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και, στη δεύτερη αυτή περίπτωση, από θέση ισοτιμίας ή υπεροχής έναντι της αντίθετης διατάξεως του εσωτερικού δικαίου;

Γ — Στην περίπτωση, ομοίως, καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα Α και οποιασδήποτε απαντήσεως στο ερώτημα Β, προς το σκοπό παροχής στον εθνικό δικαστή ενδείξεων χρήσιμων για την ερμηνεία της εθνικής διατάξεως:

Γ.1. Η συμφωνία GATT — και ιδίως το προοίμιο (ήδη άρθρο I, παράγραφος 2), σε συνδυασμό με τα άρθρα II (ήδη III), παράγραφοι I και 2, III (ήδη IV), παράγραφος 2, VI και VIII — επιβάλλει την απαγόρευση θεσπίσεως για οποιοδήποτε προϊόν, έστω και αν δεν περιλαμβάνεται στους πίνακες που αναφέρονται στο προαναφερόμενο άρθρο II (ήδη III), νέων δασμών ή άλλων τελών ή φόρων οποιασδήποτε φύσεως που εισπράττονται κατά ή επ' ευκαιρία της εισαγωγής;

Γ.2. Για τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στον πίνακα των παραχωρήσεων ενός κράτους μετά την προσχώρησή του στη συμφωνία GATT — και ειδικότερα, όσον αφορά τα κράτη τα οποία είναι και μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, για τα εμπορεύματα που περιλαμβάνονται στον πίνακα XL-EOK, ο οποίος καταρτίστηκε πρώτα κατά τη λήξη του «γύρου Dillon» και εν συνέχεια του «γύρου Kennedy» — το κρίσιμο χρονικό σημείο για τον προσδιορισμό του ύψους των δασμών και των άλλων φόρων που εισπράττονται κατά την εισαγωγή, ως προς το οποίο εφαρμόζεται η απαγόρευση αυξή-

σεως που θεσπίζεται από το άρθρο II (ήδη III), παράγραφος 1, στοιχείο 6, της συμφωνίας GATT, είναι το χρονικό σημείο της προσχωρήσεως στη συμφωνία ή του πρωτοκόλλου περί της νέας παραχωρήσεως;

Η άποψή μου επί των ερωτημάτων αυτών είναι η ακόλουθη:

I — Επί του πρώτου ερωτήματος

1. Το πρώτο ερώτημα έχει πολλά κοινά σημεία με το πρώτο ερώτημα που υποβλήθηκε στην υπόθεση 266/81¹. Κατά συνέπεια, αρκούμαι προς το παρόν να παραπέμψω ως προς τα σημεία αυτά στις προτάσεις μου στην υπόθεση 266/81¹.

Επομένως, πρέπει καταρχήν να αναγνωριστεί ότι, εφόσον πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη στις υποχρεώσεις που υπέχουν από τη συμφωνία GATT, είναι λογικό κατά το μέτρο αυτό, οι διατάξεις της συμφωνίας GATT να ερμηνεύονται κατά τον ίδιο τρόπο όπως οι διατάξεις των συμφωνιών που έχει συνάψει η Κοινότητα. Από αυτό προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, βάσει του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, να ερμηνεύει τη συμφωνία GATT, και όχι μόνο, καταρχήν, όταν πρόκειται να εκτιμήσει το κύρος κοινοτικών πράξεων στο πλαίσιο της συμφωνίας GATT, αλλά και όταν η ερμηνεία είναι αναγκαία σε σχέση με το εθνικό δίκαιο, είτε επειδή ανακύπτει το ζήτημα αν οι εθνικές διατάξεις πρέπει να υποχωρήσουν έναντι της συμφωνίας GATT είτε επειδή το εθνικό δίκαιο πρέπει να ερμηνευτεί κατά τρόπο σύμφωνο προς τις διατάξεις της συμφωνίας GATT.

2. Πάντως, στις παρούσες υποθέσεις, το πρώτο ερώτημα θέτει και άλλα προβλήματα για τα οποία είναι αναγκαίες μερικές συμπληρωματικές παρατηρήσεις. Αυτό συμβαίνει όσον αφορά πρώτον τους πίνακες που ήταν αντικείμενο διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο της GATT και οι οποίοι περιέχουν δασμολογικές παραχωρήσεις και, δεύτερον, το ζήτημα από πότε και μέχρι ποιο σημείο μπορεί να θεωρηθεί ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει τη συμφωνία GATT.

α) Προκειμένου να καθοριστεί η λειτουργία των πινάκων στο πλαίσιο του συστήματος της GATT — κυρίως σε περίπτωση διαδοχικών πινάκων με διαφορετικό περιεχόμενο — πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι πίνακες αυτοί ήταν αντικείμενο διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο της GATT και περιλαμβάνονται σε ειδικά πρωτόκολλα. Πρόκειται, επομένως, για συμφωνίες στο πλαίσιο της συμφωνίας GATT της οποίας το άρθρο II, παράγραφος 7, ορίζει ρητά ότι οι πίνακες που επισυνάπτονται στη συμφωνία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του μέρους I της εν λόγω συμφωνίας.

Εφόσον η Κοινότητα είναι συμβαλλόμενο μέρος, φαίνεται πλήρως δικαιολογημένο να γίνεται λόγος και για «κοινοτικές πράξεις» και να γίνει δεκτό ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να τις ερμηνεύει. Αυτό πρέπει να είναι δυνατό για τα αποτελέσματα του «γύρου Dillon», που υλοποιήθηκαν με τον πίνακα XI-ΕΟΚ, ο οποίος αντικατέστησε τους εθνικούς πίνακες παραχωρήσεων, επειδή το σχετικό πρωτόκολλο, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1963, έχει συναφθεί και από την Κοινότητα. Ασφαλώς αυτό ισχύει και για τα αποτελέσματα του «γύρου Kennedy» επειδή τα τελευταία αυτά είχε διαπραγματευτεί και συμφωνήσει μόνο η Κοινότητα και κατέληξαν στο Κοινό Δασμολόγιο, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1968.

1 — Υπόθεση 266/81, Società italiana per l'oleodotto transalpino (SIOT) κατά ιταλικού υπουργείου οικονομικών και λοιπών — στην οποία επίσης ανέπτυξα προτάσεις.

6) Το πρόβλημα του χρονικού σημείου από το οποίο το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει τη συμφωνία GATT είναι ασφαλώς λίγο δυσκολότερο. Σχετικά πρέπει καταρχάς να υπογραμμιστεί ότι οι κύριες δίκες αφορούν μόνο τις *επιθεωρήσεις των εισαγωγών* και επομένως η απάντηση είναι αναγκαία μόνο όσον αφορά τις υποχρεώσεις από τη συμφωνία GATT *επί του σημείου αυτού*.

Οι διαπιστώσεις που περιλαμβάνονται στην απόφαση που εκδόθηκε στις υποθέσεις 21 μέχρι 24/72¹ αποτελούν χωρίς καμιά αμφιβολία ένα σημαντικό έρεισμα για την ανάπτυξη των σκέψεών μου. Στην απόφαση αναφέρεται ότι η Κοινότητα έχει αναλάβει — δαθμιαία κατά τη μεταβατική περίοδο και πλήρως μετά το τέλος της περιόδου αυτής — τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την τελωνειακή και εμπορική πολιτική. Με την έναρξη της ισχύος της συνθήκης ΕΟΚ και ιδίως με την εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου, παρατηρήθηκε στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και της Κοινότητας μεταφορά αρμοδιοτήτων, η οποία προσδιορίστηκε κατά διαφόρους τρόπους στο πλαίσιο της GATT και έγινε δεκτή από τα άλλα συμβαλλόμενα μέρη. Κατά το μέτρο που βάσει της συνθήκης ΕΟΚ η Κοινότητα ασκεί τις αρμοδιότητες που προηγουμένως ασκούσαν τα κράτη μέλη στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας GATT, δεσμεύεται από τις διατάξεις της συμφωνίας αυτής (σκέψεις 14 μέχρι 18).

αα) Επομένως, η κατάσταση στον τομέα των *καθ'αυτό* δασμών δεν πρέπει να δημιουργεί δυσκολίες.

Στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες, η συνθήκη ΕΟΚ πρόβλεπε την προοδευτική εγκαθίδρυση μιας τελωνειακής ενώσεως που συνεπαγόταν την προσέγγιση των εθνικών δασμών προς το Κοινό Δασμολόγιο κατά την μεταβατική περίοδο και που κατέληξε,

στο τέλος της περιόδου αυτής — η οποία συντομεύτηκε με την απόφαση επιταχύνσεως που αναφέρθηκε προηγουμένως — στην εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου. Για την προσαρμογή των εθνικών δασμολογίων — για πρώτη φορά από την 1η Ιανουαρίου 1961 — το Κοινό Δασμολόγιο που είχε αρχικά σημασία ήταν εκείνο που θεσπίστηκε με την απόφαση του Συμβουλίου της 13ης Φεβρουαρίου 1960 (ΑΒΙ. 80 Α της 20ής Δεκεμβρίου 1960, σελίδες 1537 επ.). Κατά την ίδια εποχή διεξάγονταν διαπραγματεύσεις για τη μείωση των τελωνειακών δασμών στο πλαίσιο της συμφωνίας GATT. Το 1960 και 1961 έγιναν οι διαπραγματεύσεις του αποκαλούμενου «γύρου Dillon», στις οποίες η Κοινότητα συμμετείχε ως Κοινότητα μαζί με τα κράτη μέλη. Οι διαπραγματεύσεις αυτές κατέληξαν στην κατάρτιση του κοινού πίνακα παραχωρήσεων XL-ΕΟΚ, που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1963 σύμφωνα με το σχετικό πρωτόκολλο και αντικατέστησε τους παλαιούς εθνικούς πίνακες — οι οποίοι έχασαν κατ' αυτό τον τρόπο την ισχύ τους όσον αφορά την Κοινότητα — εκτός για τα προϊόντα ΕΚΑΧ. Η προσαρμογή των εθνικών δασμολογίων έπρεπε στη συνέχεια να γίνει σύμφωνα με τους συντελεστές του πίνακα XL-ΕΟΚ, ο οποίος περιελήφθη στο Κοινό Δασμολόγιο. Οι νέες διαπραγματεύσεις GATT για τη μείωση των τελωνειακών δασμών έγιναν επίσης κατά την μεταβατική περίοδο, στο πλαίσιο του «γύρου Kennedy», και το πρωτόκολλο των διαπραγματεύσεων αυτών — το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1968 — υπογράφηκε από μόνη την Κοινότητα. Η πρώτη μείωση των δασμών που προβλεπόταν με το πρωτόκολλο πραγματοποιήθηκε την 1η Ιουλίου 1968, συγχρόνως με την έναρξη της ισχύος του Κοινού Δασμολογίου.

Επομένως, όσον αφορά τους *δασμούς*, δεν υπήρχε κατά τη μεταβατική περίοδο καμιά υποχρέωση κοινοτικού δικαίου από τη συμφωνία GATT κατά την έννοια της νομολογίας που αναφέρθηκε προηγουμένως — ακριβώς επειδή υπήρχαν μόνο εθνικές υποχρεώσεις για την προσαρμογή των εθνικών δασμολογίων, για τις οποίες

¹ — Απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1972 στις συνεδिकाσθεσεις υποθέσεις 21 μέχρι 24/72 — International Fruit Company NV και λοιποί κατά Produktschap voor groenten en fruit, Slg. 1972, σ. 1219.

υπήρχε ένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Κοινότητα υποκατέστησε πλήρως τα κράτη μέλη στα πλαίσια της GATT μόνο την 1η Ιουλίου 1968, δηλαδή την ημέρα της έναρξης της ισχύος του Κοινού Δασμολογίου.

66) Κατά την Επιτροπή, το χρονικό σημείο από το οποίο το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα να ερμηνεύει τις δασμολογικές διατάξεις της συμφωνίας GATT πρέπει να είναι το ίδιο και για τις άλλες *επιβαρύνσεις των εισαγωγών* και τις σχετικές υποχρεώσεις που θεσπίζονται με το άρθρο II της συμφωνίας GATT. Ο εκπρόσωπος της εταιρείας Michelin και η γαλλική κυβέρνηση θεωρούν, αντίθετα, ότι η άποψη αυτή δεν είναι ορθή. Η γαλλική κυβέρνηση υπογραμμίζει σχετικά ότι, ακόμα και μετά την 1η Ιουλίου 1968, τα κράτη μέλη διατήρησαν τις αρμοδιότητές τους στο φορολογικό τομέα. Ο εκπρόσωπος της εταιρείας Michelin προβάλλει το επιχείρημα ότι, κατά τη νομολογία τη σχετική με τις επιβαρύνσεις ισοδυναμίου αποτελέσματος προς δασμούς που ήδη υπήρχαν κατά την 1η Ιουλίου 1968, μόνο η αύξηση απαγορευόταν στα κράτη μέλη, ότι δηλαδή τα τελευταία αυτά μπορούσαν να εξακολουθήσουν να επιβάλλουν φόρους ενόσω δεν είχε ληφθεί καμιά αντίθετη κοινοτική απόφαση¹ για το λόγο αυτό, επειδή δεν υπήρχε αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας, πρέπει να ληφθεί υπόψη η πραγματική άσκηση των αρμοδιοτήτων κατά το κοινοτικό δίκαιο. Αν δεν υπάρχει πραγματική άσκηση και, επομένως, ούτε ανάγκη ενιαίας κοινοτικής ερμηνείας, τα επίδικα τέλη πρέπει να θεωρηθούν ότι ρυθμίζονται αποκλειστικά από το εθνικό δίκαιο· επομένως, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για υποχρέωση κοινοτικού δικαίου που απορρέει από τη συμφωνία GATT και τα τέλη αυτά πρέπει αντίθετα να εκτιμηθούν αποκλειστικά και μόνο σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τις συνέπειες που απορρέουν σχετικά από τη συμφωνία GATT.

Πάντως, θεωρώ ότι και στο σημείο αυτό πρέπει να δεχτούμε την άποψη της Επιτροπής.

Ασφαλώς δεν είναι ορθό να γίνεται λόγος εδώ για εθνικές φορολογικές αρμοδιότητες, αφού πρόκειται για επιβαρύνσεις των εισαγωγών, δηλαδή για μέτρα που υπάγονται στην εξωτερική εμπορική πολιτική, για την οποία είναι πασίγνωστο ότι η Κοινότητα έχει αποκλειστική αρμοδιότητα από το τέλος της μεταβατικής περιόδου (1η Ιανουαρίου 1970).

Η νομολογία στον τομέα αυτό παρέχει επίσης την ένδειξη ότι αυτό που έχει σημασία για το ζήτημα που μας ενδιαφέρει εν προκειμένω δεν είναι η πραγματική άσκηση των κοινοτικών αρμοδιοτήτων, αλλά η ύπαρξη ή όχι μιας τέτοιας αρμοδιότητας. Όμως, η ύπαρξη της αρμοδιότητας αυτής είναι βέβαιη μετά την 1η Ιουλίου 1968, επειδή — όπως φαίνεται από τις αποφάσεις που εκδόθηκαν στις υποθέσεις 37 και 38/73¹ — από το χρονικό σημείο εκείνο η Κοινότητα μπορούσε να αποφασίσει ότι οι επιβαρύνσεις ισοδυναμίου αποτελέσματος προς δασμούς στο εμπόριο με τρίτες χώρες ήταν ασυμβίβαστες προς το κοινοτικό δίκαιο.

Επί πλέον, αν ληφθεί υπόψη ότι οι παραχωρήσεις που έγιναν στο πλαίσιο του «γύρου Kennedy», οι οποίες προφανώς αφορούν και τα επίδικα εμπορεύματα στην κύρια δίκη, έχουν καθοριστεί από μόνη την Κοινότητα και ότι η αξία τους μπορεί να επηρεαστεί από την εφαρμογή νέων εθνικών επιβαρύνσεων ισοδυναμίων προς δασμούς μετά την έναρξη της ισχύος των παραχωρήσεων την 1η Ιουλίου 1968, καθώς και το γεγονός ότι το άρθρο II, παράγραφος 1, στοιχείο 6, της συμφωνίας GATT δημιουργεί στενή σχέση μεταξύ των επιβαρύνσεων των εισαγωγών και της τελωνειακής κανονιστικής ρυθμίσεως, συνάγεται κατ' ανάγκη το συμπέρασμα ότι η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει πλήρως τα κράτη μέλη από την 1η Ιουλίου 1968 σε όλα τα δασμολογικά ζητήματα και επομένως σε όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο II της συμφωνίας GATT.

¹ — Απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1973 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 37 και 38/73, *Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders* κατά NV Indiamex και De Belder, Joris de Belder και Robert De Belder, Slg. 1973, σ. 1609.

γγ) Από αυτό προκύπτει ότι οι διατάξεις της συμφωνίας GATT που αφορούν τις επιβαρύνσεις των εισαγωγών έχουν καταστεί υποχρεώσεις κοινοτικού δικαίου από τη στιγμή κατά την οποία το Κοινό Δασμολόγιο εφαρμόζεται πλήρως και πρέπει, επομένως, να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το Δικαστήριο έχει αρμοδιότητα να τις ερμηνεύει από την ημερομηνία αυτή, αφού οι έννομες συνέπειες της συμφωνίας GATT πρέπει να εκτιμούνται από την ημερομηνία αυτή μόνο βάσει της κοινοτικής έννομης τάξης. Εξάλλου, τα πραγματικά περιστατικά στις υποθέσεις 267 και 269 πρέπει επομένως — αν αρκεστούμε στα στοιχεία των διατάξεων παραπομπής όσον αφορά το χρόνο των εισαγωγών — να εκτιμηθούν μόνο σύμφωνα με τις διατάξεις της συμφωνίας GATT σε συνδυασμό με το ιταλικό εθνικό δίκαιο. Μόνο ως προς την υπόθεση 268, κατά το μέτρο που αφορά εισαγωγές οι οποίες πραγματοποιήθηκαν μετά την 1η Ιουλίου 1968, τίθεται πρόβλημα κοινοτικού δικαίου, για το οποίο η ερμηνεία των διατάξεων της συμφωνίας GATT από το Δικαστήριο μπορεί να έχει σημασία.

II — Επί του δεύτερου ερωτήματος

Το ερώτημα αυτό αφορά κυρίως το ζήτημα αν οι διατάξεις της συμφωνίας GATT παράγουν άμεσα αποτελέσματα στα εθνικά νομικά συστήματα, αν ενδεχομένως — σε σχέση με το αντίθετο εθνικό δίκαιο — πρέπει να θεωρηθούν ότι υπερέχουν από το εθνικό δίκαιο — και σύμφωνα με ποια χρονολογική σειρά.

Και το ερώτημα αυτό συμπίπτει, ουσιαστικά, με το δεύτερο ερώτημα στην υπόθεση 266/81¹. Μπορώ, επομένως, και στην περίπτωση αυτή να παραπέμψω στις παρατηρήσεις μου στις προτάσεις που ανέπτυξα στην τελευταία αυτή υπόθεση, αφού μάλιστα, για να διατυπώσω τις

προτάσεις αυτές, έλαβα φυσικά υπόψη μου και τα στοιχεία των προκειμένων υποθέσεων, οι οποίες εξετάζονται συγχρόνως, και περιορίζομαι να πω συνοπτικά ότι, κατά τη γνώμη μου, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για άμεσο αποτέλεσμα των διατάξεων της συμφωνίας GATT κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου.

Δεν χρειάζεται, επομένως, να αφιερώσω περισσότερο χρόνο στο ζήτημα των διαχρονικών αποτελεσμάτων της συμφωνίας GATT. Το ίδιο ισχύει και για τις παρατηρήσεις της Επιτροπής όσον αφορά ειδικά το άρθρο II της συμφωνίας GATT, το οποίο αποτελεί το επίκεντρο των προκειμένων υποθέσεων, παρατηρήσεις που τείνουν να αποδείξουν ότι η διάταξη αυτή δεν έχει, εν πάση περιπτώσει, απευθείας εφαρμογή.

III — Επί του τρίτου ερωτήματος

Το τρίτο ερώτημα αφορά την ερμηνεία του περιεχομένου της συμφωνίας GATT και ιδίως του άρθρου II. Σκόπιμα το ερώτημα αυτό τέθηκε ανεξάρτητα από το δεύτερο ερώτημα, επειδή — όπως οι παρατηρήσεις του Corte di cassazione και της ιταλικής κυβέρνησης αφήνουν να νοηθεί — οι κύριες δίκες δεν αφορούν προφανώς την άρση της συγκρούσεως μεταξύ του εθνικού δικαίου και των διατάξεων της συμφωνίας GATT· εφόσον από τον ιταλικό νόμο περί τέλους διοικητικών υπηρεσιών δεν συνάγεται η σαφής θέληση να μη γίνουν σεβάστες οι διατάξεις της συμφωνίας GATT, επιδιώκεται μάλλον, με τη δοήθεια της ερμηνείας της συμφωνίας GATT, ο εν λόγω νόμος να εφαρμοστεί σύμφωνα με τη συμφωνία GATT. Προς το σκοπό αυτό πρέπει καταρχάς να προσδιοριστεί αν η συμφωνία GATT συνεπάγεται την απαγόρευση επιβολής νέων δασμών ή άλλων επιβαρύνσεων ακόμη και για τα προϊόντα που δεν περιλαμβάνονται στους πίνακες παραχωρήσεων που καταρτίστηκαν σύμφωνα με το άρθρο II, δηλαδή αν υπάρχει σχετική υποχρέωση να γίνει σεβαστό το status quo — ως προς την κατάσταση που ίσχυε στον τομέα των επιβαρύνσεων κατά

¹ — Υπόθεση 266/81, Società italiana per l'oleodotto transalpino (SIOT) κατά ιταλικού υπουργείου οικονομικών και λοιπών — στην οποία επίσης ανέπτυξα προτάσεις.

το χρόνο προσχωρήσεως στη συμφωνία GATT. Εξάλλου, πρέπει να προσδιοριστεί αν κρίσιμη για την απαγόρευση αυξήσεως των επιβαρύνσεων των εισαγωγών που προβλέπεται από το άρθρο II, παράγραφος 1, στοιχείο 6 της συμφωνίας GATT είναι η χρονολογία προσχωρήσεως στη συμφωνία GATT ή η χρονολογία υπογραφής του πρωτοκόλλου που περιέχει νέες παραχωρήσεις, εφόσον πρόκειται για εμπορεύματα που έχουν περιληφθεί σε πίνακες παραχωρήσεων, και ιδίως για εμπορεύματα που περιελήφθησαν για πρώτη φορά στον πίνακα XL-EOK.

1. Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του ερωτήματος, οι εισαγωγείς θεωρούν για διαφόρους λόγους ότι η συμφωνία GATT συνεπάγεται την απαγόρευση αυτή. Επί του σημείου αυτού αναφέρονται στο προοίμιο της συμφωνίας GATT, το οποίο — όπως καταδεικνύει ο ιταλικός κυρωτικός νόμος — πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί μέρος της συμφωνίας και αναφέρεται σαφώς στη μείωση των δασμών και των άλλων εμποδίων στις συναλλαγές. Αναφέρονται, επί πλέον, στο πνεύμα της συμφωνίας GATT και επικαλούνται επίσης — όσον αφορά το σύστημα — τους παραλληλισμούς που μπορούν να διαπιστωθούν με τη συνθήκη ΕΟΚ και κυρίως με το άρθρο της 13. Εξάλλου, θεωρούν ότι βρίσκουν επιχειρήματα προς στήριξη της απόψεώς τους στο άρθρο II, παράγραφος 2, το οποίο επιτρέπει μόνο ορισμένες επιβαρύνσεις, όχι όμως επιβαρύνσεις ισοδύναμου αποτελέσματος προς δασμούς, καθώς και στο άρθρο VIII, το οποίο διασαφηνίζει το άρθρο II και αναφέρεται κατά τρόπο γενικό — χωρίς να πρόκειται επί του σημείου αυτού για πίνακες παραχωρήσεων — στην ανάγκη οι επιβαρύνσεις και τέλη που επιβάλλονται κατά την εισαγωγή και εξαγωγή να περιορίζονται κατά προσέγγιση στο κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών και στην ανάγκη να μειωθούν τα τέλη και οι επιβαρύνσεις αυτές.

Θεωρώ πάντως, όπως και η Επιτροπή, ότι η άποψη των εισαγωγέων δεν ευσταθεί.

α) Η αναφορά στο προοίμιο και στο πνεύμα της συμφωνίας GATT καθώς και η

προσπάθεια παραλληλισμού με τη συνθήκη ΕΟΚ δεν έχουν, καταρχήν, μεγάλη αξία.

Το προοίμιο της συμφωνίας GATT, το οποίο εκφράζει και το πνεύμα της συμφωνίας αυτής, δεν αναφέρεται — όσον αφορά τις παρούσες υποθέσεις — παρά μόνο στην επιθυμία των μερών να συμβάλουν στην πραγματοποίηση των σκοπών της συμφωνίας με τη σύναψη συμβάσεων που αποσκοπούν στην ουσιαστική μείωση των δασμών και των άλλων εμποδίων στις συναλλαγές. Εξάλλου, τονίζεται ότι οι συμφωνίες αυτές συνάπτονται βάσει αμοιβαιότητας και αμοιβαία παρεχόμενων ωφελημάτων. Είναι πραγματικά αδύνατο να διακρίνω πώς από αυτό μπορεί να συναχθεί η υποχρέωση σεβασμού του status quo.

Από αυτό προκύπτει επίσης εξίσου σαφώς ότι οποιοσδήποτε παραλληλισμός με τη συνθήκη ΕΟΚ είναι αβάσιμος, αφού η συνθήκη πρόβλεπε την πλήρη κατάργηση των περιορισμών του εμπορίου σε μικρή σχετικά περίοδο, ενώ το σύστημα της συμφωνίας GATT — το οποίο εφαρμόζεται σε μεγαλύτερη χρονική περίοδο — δεν προβλέπει κατάργηση αλλά απλώς μείωση των εμποδίων του εμπορίου και εξάλλου επιτρέπει μετά από ορισμένο χρόνο την ανάκληση των παραχωρήσεων.

6) Όσον αφορά τις επιβαρύνσεις των εισαγωγών, οι πίνακες παραχωρήσεων και επομένως το άρθρο II είναι εκείνοι που έχουν πρωταρχική σημασία στο σύστημα της GATT. Όταν το άρθρο II ορίζει ότι οι άλλοι φόροι κατά την εισαγωγή εκτός από τους δασμούς δεν πρέπει να είναι ανώτεροι από αυτούς που ισχύουν κατά τη χρονολογία της συμφωνίας, η διατύπωση καταδεικνύει σαφώς — παραπέμπω στη φράση «τα προϊόντα *touta*» στην αρχή της δεύτερης περιόδου της παραγράφου 1, στοιχείο 6 — ότι η απαγόρευση αναφέρεται μόνο στα προϊόντα για τα οποία έγιναν παραχωρήσεις και περιλαμβάνονται στους πίνακες και όχι σε όλα τα προϊόντα. Υπέρ της ερμηνείας αυτής συνηγορεί και ο σκοπός που αποκαλύπτεται με τη διάταξη αυτή και που είναι να αποφευχθεί η μείωση της αξίας των παραχωρήσεων αυτών λόγω άλλων επιβαρύνσεων κατά την εισαγωγή, αυτό δε επιβεβαιώνεται με τη μεταβατική

διάταξη που περιέχεται στο άρθρο 4 του ιταλικού νόμου 330 της 15ης Ιουνίου 1950. Η διατύπωση του άρθρου II, παράγραφος 1, στοιχείο 6, δεύτερη περίοδος, θα ήταν δυσχερώς κατανοητή, αν υπήρχε γενική απαγόρευση αυξήσεως των επιβαρύνσεων των εισαγωγών και δημιουργία νέων επιβαρύνσεων αυτού του είδους που να ισχύει για τα συμβαλλόμενα κράτη στη συμφωνία GATT. Για το λόγο αυτό η παράγραφος 2 του άρθρου II που επικαλούνται στο πλαίσιο αυτό οι εισαγωγείς και που ορίζει ότι ορισμένες επιβαρύνσεις — όπως επιβαρύνσεις ισοδύναμες προς εσωτερικό φόρο, δασμοί συμψηφιστικοί ή αντιντάμπινγκ, καθώς και τέλη που αντιστοιχούν προς έξοδα παρεχόμενων υπηρεσιών — επιτρέπονται «εις πάντα χρόνο, επί της εισαγωγής οιοδήποτε προϊόντος», δεν μπορεί να σημαίνει ότι δεν επιβάλλεται καμιά νέα επιβάρυνση. Είναι πιθανότερο ότι καταρχήν έχει σχέση με το άρθρο II, παράγραφος 1, στοιχείο 6, και σκοπό έχει να διευκρινίσει ότι οι αναφερόμενες επιβαρύνσεις δεν επηρεάζονται από τη διάταξη αυτή.

γ) Ορθά η Επιτροπή τόνισε στη συνέχεια ότι και άλλες διατάξεις φαίνεται να αποκλείουν την υποχρέωση σεβασμού του *status quo* στην περίπτωση της συμφωνίας GATT, για παράδειγμα το τμήμα του άρθρου V κατά το οποίο επιτρέπονται «λογικές» επιβαρύνσεις ή επίσης το άρθρο VIII κατά το οποίο οι επιβαρύνσεις και τα τέλη που επιβάλλονται κατά την εισαγωγή ή την εξαγωγή πρέπει να περιορίζονται στο κατά προσέγγιση κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Όσον αφορά την τελευταία αυτή διάταξη, την οποία επίσης επικαλούνται οι εισαγωγείς προς στήριξη της απόψεώς τους, μπορεί ακόμα να παρατηρηθεί ότι — κατά το μέτρο που γίνεται λόγος για την ανάγκη μειώσεως των δασμών και επιβαρύνσεων — πρόκειται μάλλον για σύσταση και πρόγραμμα παρά για απόλυτη υποχρέωση, εφόσον το άρθρο VIII, παράγραφος 2, ορίζει απλώς ότι τα συμβαλλόμενα μέρη θα λάβουν το ενωρίτερο δυνατό τα μέτρα που είναι σύμφωνα με τις αρχές και τους σκο-

πούς που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο του εν λόγω άρθρου.

δ) Τέλος — και επανέρχομαι στους πίνακες παραχωρήσεων και στην κύρια λειτουργία τους ως προς τη ρύθμιση της συμφωνίας GATT στον τομέα των εισαγωγών — το γεγονός ότι οι παγιώσεις γίνονται κάθε φορά για τρία χρόνια και μπορούν στη συνέχεια να καταργηθούν είναι επίσης σημαντικό. Παραπέμπω σχετικά στο άρθρο XXVIII και στις διατάξεις του που αφορούν την τροποποίηση των πινάκων, η οποία, σε περίπτωση ανεπιτυχών διαπραγματεύσεων, μπορεί να γίνει και μονομερώς, τα δε άλλα συμβαλλόμενα μέρη έχουν τότε το δικαίωμα να αποσύρουν τις δικές τους παραχωρήσεις. Εξάλλου, πρέπει να γίνει αναφορά στο άρθρο XXVII, κατά το οποίο επιτρέπεται σε κάθε συμβαλλόμενο μέρος να αναστείλει ή να αποσύρει εν όλω ή εν μέρει μια παραχώρηση, όταν διαπιστώσει ότι η παραχώρηση αυτή συμφωνήθηκε αρχικά με κυβέρνηση που δεν ήταν συμβαλλόμενο μέρος ή έπαυσε να είναι. Η ουσιαστική μέριμνα παραμένει πάντα — ακολουθώντας σ' αυτό την αρχή του προοιμίου — η διατήρηση μιας ορισμένης ισορροπίας. Όμως, θα ήταν προφανώς δυσκολότερο να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, αν λαμβανόταν ως αρχή ότι η συμφωνία GATT προβλέπει την υποχρέωση σεβασμού του *status quo* όσον αφορά τις επιβαρύνσεις των εισαγωγών, ακόμη και αν πρόκειται για προϊόντα τα οποία δεν περιλαμβάνονται στους πίνακες παραχωρήσεων.

ε) Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του τρίτου ερωτήματος, πρέπει επομένως να αναγνωριστεί ότι η συμφωνία GATT δεν συνεπάγεται καμιά γενική απαγόρευση για τα συμβαλλόμενα μέρη υπό την έννοια ότι οφείλουν να μην καταστήσουν δυσμενέστερη την υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα των επιβαρύνσεων των εισαγωγών κατά τη στιγμή της προσχωρήσεως στην GATT με την επιβολή νέων ή την αύξηση των υφισταμένων επιβαρύνσεων, και για το λόγο αυτό ο ιταλικός νόμος για το τέλος διοικητικών υπηρεσιών, ο οποίος θεσπίστηκε μετά την κύρωση του πρωτοκόλλου προσχωρήσεως, δεν μπορεί να

θεωρηθεί από *αυτή* την άποψη ως αντίθετος προς τη συμφωνία GATT.

2. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του τρίτου ερωτήματος — την ερμηνεία του άρθρου II, παράγραφος 1, στοιχείο δ σχετικά με τη διαδοχή διαφόρων πινάκων παραχωρήσεων που έχουν διαφορετικό περιεχόμενο — ορθά το δικαστήριο της παραπομπής έκρινε ότι η έκφραση «χρονολογία της παρούσης συμφωνίας» δεν ήταν η χρονολογία δημιουργίας της GATT αλλά — όταν η προσχώρηση στην GATT ήταν μεταγενέστερη — η χρονολογία της προσχωρήσεως στη συμφωνία. Αυτό αναφέρεται σαφώς κάθε φορά στα πρωτόκολλα προσχωρήσεως, τα οποία έχουν ισοδύναμη αξία προς την ίδια τη συμφωνία GATT.

Έτσι, το πρωτόκολλο του Annecy, με το οποίο η Ιταλία προσχώρησε στην GATT, ορίζει σαφώς στο άρθρο 5, εδάφιο α, τα εξής:

«Όπου το άρθρο II της Γενικής Συμφωνίας αναφέρει τη χρονολογία της εν λόγω συμφωνίας, η χρονολογία που ισχύει για τους προσαρτημένους στο παρόν πρωτόκολλο πίνακες είναι η χρονολογία του παρόντος πρωτοκόλλου».

Πρέπει επί πλέον να γίνει δεκτό ότι — όταν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της συμφωνίας GATT οι διαπραγματεύσεις καταλήγουν σε νέες παραχωρήσεις — ο κρίσιμος χρόνος είναι πάντα ο χρόνος του πρωτοκόλλου που αφορά τις νέες παραχωρήσεις. Αυτή είναι προφανώς η γενική πρακτική της GATT, όπως καταδεικνύεται για παράδειγμα από τα πρωτόκολλα του Torquay και της Γενεύης.

Όσον αφορά το πρωτόκολλο που υπογράφηκε μετά το πέρας των διαπραγματεύσεων του αποκαλούμενου «γύρου Dillon», στο οποίο η Κοινότητα καθόρισε τις νέες ενιαίες παραχωρήσεις από κοινού με τα κράτη μέλη λόγω της δημιουργίας της κοινοτικής τελωνειακής ενώσεως, η Επιτροπή δεν περιορίστηκε μόνο να διευκρινίσει — όπως έχει ήδη αποδείξει — ότι από το γεγονός αυτό έπαισαν να ισχύουν οι προηγούμενες εθνικές παραχωρήσεις. Όσον αφορά τον κρίσιμο χρόνο ως προς το άρθρο II, παράγραφος 1, της συμφωνίας

GATT, στο πρωτόκολλο της Γενεύης της 16ης Ιουλίου 1962, άρθρο 5, εδάφιο α, αναφέρονται σαφώς τα εξής:

«i) Η εφαρμοστέα χρονολογία είναι η χρονολογία του παρόντος πρωτοκόλλου όσον αφορά τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο παραχωρήσεως η οποία έχει περιληφθεί στον προσαρτημένο στο παρόν πρωτόκολλο πίνακα ενός συμβαλλομένου μέρους ή της Ελβετίας, αν τα προϊόντα αυτά δεν αποτελούσαν την 1η Σεπτεμβρίου 1960 αντικείμενο παραχωρήσεως που να είχε περιληφθεί στο ίδιο μέρος ή τμήμα πίνακα προσαρτημένου στην Γενική Συμφωνία που να αφορά το εν λόγω συμβαλλόμενο μέρος ή την Ελβετία.

ii) Η εφαρμοστέα χρονολογία για τα προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο παραχωρήσεως η οποία περιλαμβάνεται στον πίνακα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας είναι, κατά την εισαγωγή στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, το Βασίλειο του Βελγίου, τη Γαλλική Δημοκρατία, την Ιταλική Δημοκρατία, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου ή το Βασίλειο των Κάτω Χωρών:

I) Αν το προϊόν περιλαμβανόταν στο πρώτο μέρος πίνακα (ή σχετικού τμήματος του πίνακα) που ίσχυε την 1η Σεπτεμβρίου 1960 για το συμβαλλόμενο αυτό μέρος: η χρονολογία του εγγράφου με το οποίο το προϊόν αυτό περιελήφθη για πρώτη φορά στον πίνακα, υπό την επιφύλαξη ότι το προϊόν αποτελούσε πάντα αντικείμενο πραγματικής παραχωρήσεως από την έναρξη της ισχύος της παραχωρήσεως που προβλέπεται με το εν λόγω έγγραφο.

II) Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις: η χρονολογία του παρόντος πρωτοκόλλου.»

Το πρωτόκολλο της Γενεύης που υπογράφηκε το 1967 μετά το πέρας του «γύρου Kennedy» όριζε επίσης στην παράγραφο 4, στοιχείο α:

«Σε κάθε περίπτωση που τα εδάφια 6 και γ της παραγράφου 1 του άρθρου II της

Γενικής Συμφωνίας μνημονεύουν τη χρονολογία της εν λόγω συμφωνίας, η χρονολογία που εφαρμόζεται για κάθε προϊόν που αποτελεί αντικείμενο παραχωρήσεως που περιλαμβάνεται σε προσαρτημένο στο παρόν πρωτόκολλον πίνακα είναι η χρονολογία του παρόντος πρωτοκόλλου, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που ισχύουν κατά τη χρονολογία αυτή.

Η επιφύλαξη που περιέχεται εν προκειμένω στο τελευταίο σκέλος της φράσεως συνιστά προφανώς ταυτόσημη δήλωση, ως προς το περιεχόμενό της, με τη δήλωση που περιλαμβάνονταν στην παράγραφο 5. ii) I) του πρωτοκόλλου το οποίο συνήφθη μετά το πέρας του «γύρου Dillon» και που δεν

κρίθηκε πλέον αναγκαίο να επαναληφθεί ρητά.

Η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο δεύτερο σκέλος του τρίτου ερωτήματος είναι επομένως προφανής. Δεν μπορεί να υπάρξει καμιά αμφιβολία ότι η απαγόρευση αυξήσεως των επιβαρύνσεων των εισαγωγών που διατυπώνεται με το άρθρο II, παράγραφος I, στοιχείο δ, της συμφωνίας GATT δεν αφορά το ιταλικό τέλος διοικητικών υπηρεσιών παρά κατά το μέτρο που τα επίδικα προϊόντα περιλαμβάνονταν ήδη στον ιταλικό πίνακα παραχωρήσεων XXVII και δεν περιελήφθησαν για πρώτη φορά στους πίνακες που καταρτίστηκαν στη συνέχεια.

IV — Προτείνω επομένως να δοθεί η εξής απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε το ιταλικό Corte di cassazione:

1) Κατά το μέτρο που η Κοινότητα έχει υποκαταστήσει τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της GATT, το Δικαστήριο έχει γενική αρμοδιότητα — δηλαδή δεν περιορίζεται μόνο στο κύρος των κοινοτικών πράξεων — για την ερμηνεία των διατάξεων της GATT, καθώς και των συμφωνιών που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο αυτό με τη συμμετοχή της Κοινότητας για την κατάρτιση των πινάκων παραχωρήσεων.

Όσον αφορά τις διατάξεις της συμφωνίας GATT για τους δασμούς και τις άλλες επιβαρύνσεις των εισαγωγών, υπό την έννοια που αναφέρονται κυρίως στο άρθρο II, ο χρόνος ενάρξεως της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να ερμηνεύει τις διατάξεις αυτές είναι η ημέρα που άρχισε να ισχύει το Κοινό Δασμολόγιο (1η Ιουλίου 1968).

2) Οι διατάξεις της συμφωνίας GATT δεν έχουν απευθείας εφαρμογή, υπό την έννοια ότι δεν δημιουργούν δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών τα οποία οι ιδιώτες να μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και να αντιτάξουν σε μεταγενέστερους κανόνες εθνικού δικαίου που αντιβαίνουν προς τη συμφωνία GATT.

3) α) Η συμφωνία GATT δεν περιλαμβάνει καμιά απαγόρευση επιβολής νέων δασμών ή άλλων επιβαρύνσεων των εισαγωγών για προϊόντα που δεν περιλαμβάνονται στους πίνακες παραχωρήσεων οι οποίοι αναφέρονται στο άρθρο II.

6) Το άρθρο II της συμφωνίας GATT πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι, για τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στους πίνακες παραχωρήσεων, πρέπει καταρχήν να ληφθεί υπόψη για την απαγόρευση αυξήσεως των δασμών και των επιβαρύνσεων των εισαγωγών η κατάσταση που επικρατεί στο φορολογικό τομέα κατά τη σύναψη του πρωτοκόλλου με το οποίο καθορίζεται η νέα παραχώρηση.